

1. Базова В. І. Організаційні засади у підготовці викладачів іноземних мов у ВНЗ Німеччини в умовах Болонського процесу. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць. Київ, 2011. Вип. 5(18). С. 9-18.
2. Годлевська К. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів у коледжах та університетах Угорщини : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2017. 322 с.
3. Голотюк О. В. Підготовка вчителів іноземних мов в університетах Франції : монографія. Херсон : Айлант, 2009. 224 с.
4. Козубовська І. В., Леврінц М. І. Порівняльний аналіз професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов в Україні та Угорщині. Порівняльна професійна педагогіка : наук. журнал. Хмельницький : ХНУ, 2011. Вип. 1. С. 127-135.
5. Короткова Ю. Теорія і практика підготовки філологів в університетах Греції другої половини ХХ– початку ХХІ століття : дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01. Харків : ХНПУ, 2018. 542 с.
6. Мархева О. Є. Стандартизація професійної підготовки вчителів іноземних мов в умовах Болонського процесу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2015. 20 с.
7. Calabrese R., Dawes B. Early language learning and teacher training: a foreign language syllabus for primary school teachers. Studi di Glottadidattica. 2008. Vol. 1. P. 32-53.

Борисенко Н. О.

Міжкультурна комунікація майбутніх учителів

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,

Харків

Сучасний стан освіти позначився тенденцією неперервності, аксіологічного утвердження цінності міжкультурної комунікації. Світові

наукові і професійні спільноти опікуються проблематикою професійного спрямування, опори на компетентнісний підхід в практиках міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація як психолого-педагогічний феномен, залежить від об'єктивних та суб'єктивних чинників, тематичних трендів і вікових особливостей комунікантів, традиційних ментальних особливостей і структури вербальної і невербальної комунікації, організації конструктивної діяльності на рівні міждисциплінарної інтеграції, підтримки академічної активності і індивідуальної траєкторії розвитку здобувача (В. Ворожбіт-Горбатюк, Н. Борисенко, 2017) [1].

Концепція є основним нормативним документом, який регламентує організацію виховної роботи в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди на період до 2025 року [6]. Увагу в цій Концепції зосереджено на систему внутрішньої мотивації до неконфліктного оптимістичного, професійно спрямованого спілкування у середовищі здобувачів – представників різних культур, етносів, націй, науково-педагогічних працівників, стейхолдерів, інших осіб, зацікавлених в якості вищої педагогічної освіти. Априорними цільовими орієнтирами визначено формування критичного мислення, набуття позитивного досвіду академічної соціалізації, збереження і продукування духовних здобутків українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємовідносин, формування цінностей громадянина незалежної держави, відчуття самодостатності у майбутніх учителів.

В реалізації Концепції виховної роботи куратори академічних груп, представники студентського самоврядування, науково-педагогічні працівники груп забезпечення освітніх програм послуговуються принципами

виховання в активній діяльності, який передбачає розмаїття видів діяльності для розвитку психічних новоутворень і критичного мислення здобувачів; неперервності, який передбачає синтез усіх форм, видів навчальних, навчально-пізнавальних комунікацій, волонтерської, науково-

дослідної та інших видів роботи учасників освітнього процесу в університеті; професійної спрямованості, який орієнтує міжкультурну комунікацію на піднесення статусу і соціального престижу професії вчителя у світі, підтримку високої репутації університету в національному і світовому вимірі.

Професійна спрямованість міжкультурної комунікації майбутніх учителів передбачає формування у здобувачів психологічної готовності працювати в ринкових умовах; особистої відповідальності за усі проявлені ініціативи; відкритість для новацій наук, технологій, методик.

Найбільш трендовими напрямками практичної реалізації Концепції здобувачами визначено: ознайомлення першокурсників із традиціями університету, трудовими здобутками найкращих викладачів та випускників; робота Клубу відмінників університету; проведення «Днів кар'єри», «Ярмарку вакансій»; організація зустрічей студентів із діловими людьми, підприємцями, керівниками підприємств, випускниками університету, які досягли успіхів у роботі та кар'єрі; організація в університеті Днів відкритих дверей, залучення до їх проведення найкращих студентів; проведення Днів факультетів; участь у професійних конкурсах, роботі бізнес-клубів; волонтерська співпраця з громадськими організаціями і самостійно, допомога безпритульним дітям та дітям-сиротам, дітям-інвалідам; роботи студентської юридичної клініки, участь в роботі інклюзивного АРТ-хабу [3]. Багато уваги в університеті приділяється створенню середовища активних міжкультурних комунікацій здобувачів вищої педагогічної освіти у контексті реалізації ідеї навчання через дослідження. Уже традиційним став науково-педагогічний семінар у формі круглого столу онлайн «Навчання через дослідження», ініційований кафедрою освітології та інноваційної педагогіки [4; 7]. Здобувачі практикуються у створенні стендових доповідей за матеріалами і поточними результатами досліджень (другий (магістерський), третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти) з розміщенням цих доповідей на інтерактивній дошці Padlet, набуваючи досвіду комунікації із пасивними переглядачами доповідей і реагуванні на коментарі і поради [2].

Також позитивно сприйнято ініціативу д.п.н. Т. Твердохліб організації наукового гуртка «Педагогіка і мистецтво», долучення здобувачів мистецьких спеціальностей до створення педагогічних коміксів [5].

Література:

1. Ворожбіт-Горбатюк В.В., Борисенко Н.О. Конструктивне освітнє середовище у контексті сучасних новацій у вищих навчальних закладах. *Збірник наукових праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Теорія та методика навчання та виховання»*. Харків, 2017. Вип. 43. С. 5-15. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=znpkhnpu_ttmniv_2017_43_3
2. Дайджест науково-педагогічного семінару «Вектори інноваційної діяльності учасників освітнього процесу в закладах освіти» : стенд. доп. кр. столу (10 листопада 2021 р.). ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Укладачі: Боярська-Хоменко А., Ворожбіт-Горбатюк В., Собченко Т. Харків, 2021. 60 с.
3. Інклюзивний АРТ-хаб. URL: <http://pu.ac.kharkov.ua/uk/news/inklyuzyvnyy-art-hab-u-harkivskomu-nacionalnomu-pedagogichnomu-universyteti-imeni-gsskovorody>
4. Кафедра освітології та інноваційної педагогіки. Вебсторінка : <https://www.kaf-pedagogy-hnpu.com/>
5. Науковий гурток «Педагогіка і мистецтво». URL : https://www.facebook.com/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0-%D1%96-%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE-282615246880417/?ref=pages_you_manage
6. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Вебсторінка : <http://hnpu.edu.ua/>

7. Хижняк І.А., Ворожбіт-Горбатюк В.В. Міжуніверситетські комунікаційні заходи як спосіб формування регіонального дослідницького середовища. *Наукове електронне видання: «Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти»*. Слов'янськ, 2021. С. 5-18. <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/236444/234962>

Боярська-Хоменко А. В.

Розвиток критичного мислення для ефективної міжкультурної комунікації

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,

Харків

Інтернаціоналізація освітнього процесу у закладах освіти, поширення практик міжнародних дослідницьких і навчальних проєктів актуалізували проблеми розвитку критичного мислення для ефективної міжкультурної комунікації. Власне, сам термін міжкультурної комунікації, уведений Г. Трейгером і Е. Холлом [3], передбачає використання засобів вербального і невербального спілкування для кращого, більш точного, розуміння комунікантів – представників різних культур, етносів. Без ефективної міжкультурної комунікації неможливо досягти успіху у спільних навчальних і дослідницьких проєктах, які стали вже традиційним складником освітнього процесу закладів усіх рівнів. Загальновідомим є факт про те, що мультикультурні спільноти, професійні чи галузеві об'єднання, дослідницькі колективи пропонують і реалізують більш креативні рішення і бізнесові проєкти, бо в своїй діяльності послуговуються принципами диверсифікації і толерантності.

Критичне мислення є важливою наскрізною компетентністю [4] у програмах підготовки здобувачів першого (бакалаврського), другого (магістерського) і третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти. Критичне мислення визначено в переліку обов'язкових загальних компетентностей